

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

**СЛУЧАЈ ТРЕНДАФИЛОВСКИ против РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА**

(Апликација бр. 59119/15)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

17 декември 2020

Оваа пресуда е конечна, но може да подлежи на редакциски измени.

Во случајот Трендафиловски против Северна Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Mārtiņš Mits, *Претседател,*

Jovan Plevski,

Ivana Jelić, *судии,*

и Martina Keller, *Заменик секретар на одделот,*

Имајќи ги предвид:

апликацијата против Република Северна Македонија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на г. Стефан Трендафиловски („апликантот“), Македонец/државјанин на Република Северна Македонија, на 23 ноември 2015 година;

одлуката да се извести Владата на Северна Македонија („Владата“) за жалбените наводи во врска со членот 3 од Конвенцијата и да се прогласи за недопуштен остатокот од апликацијата;

произнесувањата на странките;

одлуката да го отфрли приговорот на Владата во однос на испитување на апликацијата од страна на Комитет.

Расправајќи на нејавна седница на 19 ноември 2020 година,

Ја донесе следнава пресуда, која беше усвоена на истиот датум:

ВОВЕД

1. Случајот се однесува на жалбените наводи на апликантот врз основа на членот 3 од Конвенцијата, дека при неговото лишување од слобода бил малтретиран од страна на полициските службеници и имало наведен недостаток на ефективна истрага во однос на таквите наводи.

ФАКТИ

2. Апликантот е роден во 1993 година и живее во Куманово. Тој беше застапуван од г. В. Стојановски, адвокат кој работи во Скопје.

3. Владата беше застапувана од нејзиниот агент, г-а Д. Цонова.

4. Фактите за случајот, изнесени од странките, може да се сумираат на следниот начин.

I. ИНЦИДЕНТ ОД 3 ДЕКЕМВРИ 2014 ГОДИНА

5. На 3 декември 2014 година апликантот присуствувал на семејна забава во станот на неговиот татко во Куманово. Околу 10 часот вечерта, по пријава за гласна музика и непристојно однесување и коментирање од страна на гостите на забавата, тројца полициски службеници пристигнале во станот. При влезот во станот, дошло до расправија меѓу полициските службеници и таткото на апликантот. Соседите што живееле во соседниот стан, на полициските службеници им ја потврдиле изјавата на апликантот, дека забавата не била бучна. Апликантот изреагирал на расправијата (со неговиот татко) и како резултат на тоа, еден од полициските службеници му ја свиткал раката позади грб. Од тој момент, изјавите на странките во врска со настаните се разликуваат. Изјавата на Владата беше заснована на верзијата на настаните утврдена од страна на јавниот обвинител (види параграф 11 подолу).

6. Апликантот тврдеше дека полицискиот службеник што му ја свиткал раката почнал да го навредува и да го удира по главата и телото. Тој тврдеше дека бил одвлечкан по скалите од зградата додека континуирано бил навредуван и тепан од гореспоменатиот полициски службеник. Бос и по маица со кратки ракави, апликантот бил одведен во локалната полициска станица каде што продолжиле да го навредуваат. На апликантот наводно не му била обезбедена никаква медицинска помош, и покрај неговото експлицитно барање во однос на тоа.

7. Апликантот бил задржан четири часа во полициската станица, каде што бил тестиран за присуство на алкохол во крвта. Откако бил пуштен, посетил лекар. Според лекарскиот извештај од 4 декември 2014 година, му биле дијагностицирани посттрауматски стрес и гребнатинка на долниот дел од грбот. Лекарот забележал дека апликантот исто така се жалел на главоболка и болки во грбот. Никакви други повреди или модринки не биле наведени во извештајот.

II. ПОСТАПКА ИНИЦИРАНА ОД СТРАНА НА АПЛИКАНТОТ

8. На неточно утврден датум во декември 2014 година, апликантот поднел претставка за инцидентот до МВР – Сектор за внатрешна контрола и професионални стандарди при Министерството за внатрешни работи („Секторот“), жалејќи се на полициска бруталност во текот на инцидентот. Во одговорот од 16 декември 2014 година, Секторот го информирал дека не постоеле докази со кои би се потврдиле неговите наводи за полициска бруталност. Секторот, откако потоа го испрашал апликантот (при испрашувањето, апликантот повторил дека, *inter alia*, бил одвлечкан бос и по маица со кратки

ракави до полициската станица), ги поднел неговите наоди и до јавен обвинител.

9. На 4 февруари 2015 година, апликантот побарал од локалната полициска станица во Куманово да го открие идентитетот на полициските службеници што учествувале во случајот. На 10 февруари 2015 година, полициската станица го информирала апликантот дека во време на настанот бил во алкохолизирана состојба (2,02% алкохол во крвта); изреагирал бурно, одбил да се идентификува и одбил да ја намали музиката. Од овие причини, против него била покрената прекршочна постапка за нарушување на јавниот ред. Идентитетот на полициските службеници не бил откриен.

10. На 3 март 2015 година апликантот поднел кривична пријава во Основното јавно обвинителство во Куманово обвинувајќи полициски службеник со непознат идентитет за противправно лишување од слобода, мачење и друго нечовечно постапување (не споменал дека бил одведен во полициската станица бос и по маица со кратки ракави). Во прилог, поднел копија од гореспоменатиот лекарски извештај (види параграф 7 погоре) и предложил јавниот обвинител да изведе докази со сослушување на четири очевидци (М.Г., Г.К, Л.Т. и М.Т., од кои последниот е неговиот татко). Ги дал во прилог нивните податоци за контакт.

11. Во одговор од 9 јуни 2015 година, јавниот обвинител го известил апликантот дека на истиот ден донел „резолуција“ според која не утврдил елементи на кривично дело за кое се гони по службена должност. Како што било наведено во резолуцијата, на критичниот датум, двајца полициски службеници (на кои подоцна им се придружиле уште четворица полициски службеници, вклучувајќи го и И.), по пријава поради гласна музика, пристигнале во станот на таткото на апликантот. И. побарал од апликантот да се идентификува и да дојде со нив во полициската станица. Апликантот бил под дејство на алкохол и бидејќи одбил да се идентификува и пружил отпор, полицискиот службеник И. применил мерки на присила врз него и му ја свиткал раката позади грбот. Потоа апликантот бил одведен во полициската станица во Куманово. Според резолуцијата, јавниот обвинител до овие наоди дошол врз основа на извештаите од Секторот (види параграф 8 погоре) и од полициската станица во Куманово, изјавата од полицискиот службеник И. за примената на сила, како и извештај од наредениот на И. Резолуцијата никогаш не била доставена до апликантот.

III. ДРУГИ РЕЛЕВАНТНИ ИНФОРМАЦИИ

12. Во прекршочна постапка, апликантот бил казнет со 100 евра за нарушување на јавниот ред во врска со инцидентот од 3 декември 2014 година.

13. Апликантот до Судот поднесе шест изјави потпишани од очевидци во врска со настанот од 3 декември 2014 година, вклучувајќи ги соседите, неговиот татко и гостите што присуствувале на семејната забава. Според Д.С., гостин на апликантот, еден од полициските службеници почнал да го удира апликантот веднаш откако му ја свиткал раката. Р., сосед, изјавил (во писмена изјава од 10 јануари 2015 година) дека видел како апликантот бил одвлечкан по скалите и удиран од полициски службеник. Таткото на апликантот, М.Т., изјавил дека еден од полициските службеници ја свиткал раката на неговиот син и со тупаници почнал да го удира по главата. Тројца други сведоци (Д.Ј., Б.С. и П.С.) кажале (писмени изјави од 15 март и 16 октомври 2015 година, соодветно) дека го виделе инцидентот и апсењето на апликантот, но не спомнале дека апликантот бил удиран од полициски службеник. Д.С., П.С. и М.Т. потврдиле дека во тоа време апликантот бил бос и по маица со кратки ракави.

РЕЛЕВАНТНО ЗАКОНОДАВСТВО

ЗАКОН ЗА КРИВИЧНАТА ПОСТАПКА (СЛУЖБЕН ВЕСНИК БР. 150/2010, СО ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ ИЗМЕНИ)

14. Според членовите 273 и 274, секој може да пријави кривично дело кое се гони по службена должност.

15. Во согласност со членот 288, ако околностите на случајот го овозможуваат тоа, јавниот обвинител може со решение да ја отфрли кривичната пријава. Ова решение, што мора да содржи поука за правото на жалба во рок од осум дена, мора да се достави до оштетениот. Потоа, оштетениот може да се жали до непосредно повисокиот јавен обвинител.

16. Според членот 39, јавниот обвинител мора да отвори истрага, да ја води и да обезбеди релевантни докази во случаи за кои гонењето се презема по службена должност.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 3 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

17. Апликантот се жалеше дека бил малтретиран од страна на полицијата и дека државата не покренала истрага во однос на неговите

наводи за полициска бруталност, во спротивност со членот 3 од Конвенцијата. Членот 3 од Конвенцијата гласи:

„Никој не смее да биде подложен на мачење, нечовечко или понижувачко постапување или казнување.“

A. Наводен недостаток на ефективна истрага

1. Допуштеност

(а) Поднесоци на странките

18. Владата тврдеше дека апликантот не ги искористил сите домашни правни лекови. Потпирајќи се на Законот за кривичната постапка, во однос на правото на жалба против решението со кое се отфрла кривичната пријава, Владата поднесе приговор дека тој пропуштил да поднесе жалба против резолуцијата на јавниот обвинител и да поднесе барање до непосредно повисокиот јавен обвинител да го преземе случајот. Владата истакна дека овие можности неодамна биле предвидени во домашното законодавство.

19. Апликантот тврдеше дека јавниот обвинител не донел решение со кое се отфрла неговата пријава, како што е и неговата обврска согласно членот 288 од Законот за кривичната постапка. Со оглед на тоа што обвинителството одлучило по овој предмет по пат на „резолуција“, што дури не му била ни доставена, тој целосно бил лишен од можноста да поднесе жалба.

(б) Оценка на Судот

20. Релевантните принципи на Конвенцијата во однос на неисцрпување на домашните правни лекови се сумирани во пресудата на Судот за случајот *Vučković and Others* (види *Vučković and Others v. Serbia* (прелиминарен приговор) [GC], бр. 17153/11 и 29 други, §§ 69-77, 25 март 2014 година).

21. Во овој случај, Судот забележува дека по кривичната пријава на апликантот било одлучено со „резолуција“, која не му била доставена, туку само бил известен за неа со поднесок (види параграф 11 погоре). Поднесокот доставен до апликантот не содржел поука за никакви правни лекови. Аргументот на Владата дека апликантот можел да ја оспори резолуцијата со жалба, не е предвиден во домашното право. Законските одредби на кои се повика Владата се однесуваат на правни лекови против решение донесено од јавен обвинител со кое се отфрла кривична пријава, но не се однесуваат и на правни лекови против резолуција, како во конкретниот случај. Владата не обезбеди ниту еден пример на домашна практика во корист на својот аргумент. Со оглед

на тоа што товарот на докажувањето за да се увери Судот дека домашниот правен лек бил ефективен, паѓа врз Владата (види, на пример, *Z.N.S. v. Turkey*, бр. 21896/08, § 75, 19 јануари 2010 година и *Vučković and Others*, цитиран погоре, § 77), Судот заклучува дека апликантот ги исцрпил достапните домашни правни лекови во однос на жалбените наводи поднесени до Судот.

22. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована, ниту недопуштена по други основи наведени во членот 35 од Конвенцијата. Затоа мора да биде прогласена за допуштена.

2. Основаност

(а) Поднесоци на странките

23. Апликантот тврдеше дека јавниот обвинител не успеал да спроведе ефективна истрага во однос на неговите жалбени наводи за полициска бруталност со тоа што не ги зел предвид лекарскиот извештај и сведоците предложени од страна на апликантот. Понатаму, јавниот обвинител не донел решение по неговата пријава, согласно домашното законодавство.

24. Владата тврдеше дека од страна на јавниот обвинител и Секторот била спроведена ефективна истрага (види параграфи 8 и 11 погоре). Ирелевантен е фактот што јавниот обвинител не ги прифатил доказите од четворицата сведоци предложени од апликантот, бидејќи кривичната пријава била поднесена долго после релевантниот настан. Од истите причини, нов лекарски преглед за утврдување на здравствената состојба на апликантот исто така би бил излишен.

(б) Оценка на Судот

25. Обврската да се спроведе ефективна истрага за наводи на постапување, од страна на лица во служба на државата, спротивно на членот 3 е добро воспоставена во судската пракса на Судот (види *Vouyid v. Belgium* [GC], бр. 23380/09, §§ 116-23, 28 септември 2015 година и *Nicolae Virgiliu Tănase v. Romania* [GC], бр. 41720/13, § 115, 25 јуни 2019 година).

26. Судот забележува дека апликантот презел итни дејствија после настанот. Во декември 2014 година поднел претставка до Секторот, а на 4 февруари 2015 година ги побарал (од релевантната полициска станица) имињата на полициските службеници кои интервенирале ноќта кога се случил настанот. На 3 март 2015 година, односно три месеци по настанот и откако не ги добил бараните информации, поднел кривична пријава пред јавниот обвинител против непознато лице – полициски службеник. Во прилог, поднел лекарски извештај и

побарал од јавниот обвинител да ги испита четворицата очевидци кои, според него, би можеле да го разјаснат инцидентот што се случил во станот. Судот смета дека лекарските извештаи за повредите на апликантот (види параграф 5 погоре) заедно со неговите наводи дека во полициската станица бил навредуван и психички малтретиран, биле доволни да ја активира обврската на државата да спроведе ефективна истрага (види, на пример, *Dekić and Others v. Serbia*, бр. 32277/07, § 32, 29 април 2014 година).

27. Судот забележува дека согласно домашното законодавство, јавниот обвинител кој бил информиран за настанот, бил надлежен да ги истражи наводите на апликантот и да преземе соодветни мерки. Јавниот обвинител ја отфрлил пријавата на апликантот врз основа на сознанија до кои дошол исклучиво од доказите што биле доставени од полицијата (изјави од засегнатите полициски службеници и извештаи од самата полиција, види параграф 11 погоре). Јавниот обвинител не презел дејствија да обезбеди други докази, вклучувајќи ги и оние предложени од апликантот. Тој ниту го испитал апликантот. Фактот што апликантот бил сослушан од Секторот не може да се смета како замена за собирањето директни и од прва рака информации за релевантните факти од страна на јавниот обвинител (види параграф 8 погоре). Конечно, јавниот обвинител не дал никаков коментар во врска со лекарскиот извештај.

28. Освен тоа, јавниот обвинител за отфрлањето одлучил со „резолуција“, која, како што е наведено погоре, не била доставена до апликантот и во никој случај не можела да биде оспорена со жалба.

29. Во поглед на горенаведеното, Судот смета дека истрагата спроведена во однос на наводите на апликантот за полициска бруталност не ги задоволрила потребните стандарди на процедуралната обврска на државата што произлегува од членот 3 од Конвенцијата. Според тоа, постои повреда на оваа одредба.

Б. Наводи за малтретирање

1. Поднесоци на странките

30. Владата тврдеше дека третманот кој бил предмет на жалбените наводи не го достигнал потребниот праг на сериозност за да може да се активира членот 3. Понатаму, Владата тврдеше дека силата применета врз апликантот во текот на неговото апсење, односно свиткувањето на раката на апликантот позади неговиот грб, била законска, сразмерна и неопходна, со оглед на тоа што тој бил под дејство на алкохол и фактот што одбил да се идентификува. Ова ја вклучувало единствената повреда со која што се здобил апликантот, односно мала грбнатинка на неговата половина. Останатите наводи биле неосновани.

31. Апликантот ги потврди своите наводи дека бил малтретиран од полицијата, повикувајќи се на доказите што ги поднел до јавниот обвинител и изјавите на сведоците поднесени до Судот (види параграф 13 погоре). Освен тоа, тврдеше дека бил одвлечкан до полициската станица бос и по маица со кратки ракави на многу студено време. На крај, бил навредуван и психички малтретиран во текот на целата полициска интервенција.

2. Оценка на Судот

32. Релевантните општи принципи во однос на жалбени наводи за материјалниот аспект на членот 3 се резимирани во случајот *Bouyid* (цитиран погоре, §§ 82, 86 и 87); *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* ([GC], бр. 39630/09, §§ 195-97, ЕСЧП 2012 година) и *M.F. v. Hungary* (бр. 45855/12, § 32-45, 31 октомври 2017 година). Неодамна беа повторени и во случајот *Jevtović v. Serbia* (бр. 29896/14, §§ 74, 75 и 77, 3 декември 2019 година).

33. Понатаму, Судот во многу случаи има одлучено дека членот 3 не забранува употреба на сила од страна на полицијата при лишување од слобода. Но и покрај тоа, секое прибегнување кон физичка сила кој не била нужно неопходна имајќи го предвид однесувањето на лицето, го урива човечкото достоинство и во принцип, претставува повреда на правото утврдено во членот 3 од Конвенцијата (види *Bouyid*, цитиран погоре, § 100 и *Gutsanovi v. Bulgaria*, бр. 34529/10, § 126, ЕСЧП 2013 година (извадоци)).

34. Осврнувајќи се на актуелниот случај, Судот забележува дека апликантот тврдеше дека бил малтретиран од полицијата при лишувањето од слобода, за време на превозот до полициската станица и додека бил држен таму.

35. Во врска со настанот кога бил лишен од слобода, Судот забележува, а не беше оспорено ниту од страните, дека полицискиот службеник применил техника на имобилизација (свиткување на раката на апликантот позади неговиот грб/полуга) кога апликантот бил уапсен во станот на неговиот татко затоа што се однесувал недолично и пружал отпор (види параграф 9 погоре). Како што било потврдено од полициските службеници и поткрепено од други неоспорени материјални докази, апликантот бил под дејство на алкохол за време на неговото апсење (види параграфи 9 и 11 погоре). Во лекарскиот извештај од 4 декември 2014 година била евидентирана гребнатинка на половината. Според Судот, разумно е дека тоа било резултат од погореспомнатата применета техника.

36. Како поткрепа на наводите дека бил тепан при лишувањето од слобода и превозот до полициската станица, апликантот се повика на лекарскиот извештај и изјавите на сведоците (види параграфи 7 и 13

погоре). Сепак, Судот забележува дека освен погоре опишаната гребнатинка на половината, во извештајот не се спомнуваат други повреди или модринки. Во извештајот не се наведени никакви детали или објаснувања во однос на главоболките и болките во грбот кај апликантот. Ниту пак апликантот побарал или се консултирал со специјалист во однос на овие наводи.

37. Што се однесува до изјавите на сведоците поднесени од апликантот до Судот – кои не биле поднесени до јавниот обвинител – Судот забележува дека само во три од нив било укажано дека апликантот бил тепан од полициски службеник. Од тие изјави, само таткото на апликантот го опишал начинот на кој апликантот наводно бил удиран или мерките што наводно ги презел полицискиот службеник.

38. Освен тоа, Судот забележува дека во три други изјави (на Б.С., П.С. и Д.Ј.) поднесени од апликантот до Судот, но не и до јавниот обвинител, не се спомнува наводното тепање. Апликантот исто така не обезбеди никакво објаснување за тоа зошто овие изјави не биле поднесени до јавниот обвинител.

39. Што се однесува до наводите на апликантот дека бил психички малтретиран, Судот забележува дека не постојат докази што можат да го потврдат тоа. Слично, Судот не може да изведе заклучок соодветно на потребниот стандард за докажување на наводите дека апликантот бил одведен бос и во маица со кратки ракави до полициската станица, за што јавниот обвинител не бил известен (види параграф 10 погоре).

40. Имајќи го предвид горенаведеното, Судот смета дека поднесените докази не се доволни за да докажат над разумно сомнение дека употребата на сила против апликантот не била нужно неопходна поради неговото однесување, ниту дека била несразмерна (види *Sharomov v. Russia*, бр. 8927/02, § 29, 15 јануари 2009 година). Овој заклучок исто така произлегува, барем делумно, од недостатокот на ефективна истрага во однос на наводите на апликантот, со која требало да се проверат сите расположливи докази (види §§ 27-29 погоре).

41. Според тоа, Судот ги отфрла жалбените наводи на апликантот според членот 3 од Конвенцијата како очигледно неосновани, согласно членот 35 §§ 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

42. Членот 41 од Конвенцијата гласи:

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако домашното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот ѝ дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично обештетување.“

A. Штета

43. Апликантот побара 15.000 евра во однос на нематеријалната штета.

44. Владата го оспори барањето на апликантот како прекумерно.

45. Одлучувајќи врз правична основа, Судот му доделува на апликантот 3.000 евра за нематеријална штета, плус било кој данок кој може да биде наплатен.

B. Трошоци

46. Апликантот не побара надомест за трошоците. Според тоа, Судот смета дека нема причина да му се досуди каква и да било сума по тој основ.

B. Затезна камата

47. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ СУДОТ ЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучи* дека жалбениот навод во однос на процедуралниот аспект од ченот 3 од Конвенцијата е допуштен, а остатокот од апликацијата дека е недопуштен;
2. *Одлучи* дека постои повреда на процедуралниот аспект на членот 3 од Конвенцијата;
3. *Одлучи,*

- (а) дека државата треба да му плати на апликантот, во рок од три месеци, 3.000 EUR (три илјади евра), конвертирани во македонски денари според курсот кој важи на денот на исплата;
- (б) дека од истекувањето на гореспоменатите три месеци до исплатата, на горенаведниот износ ќе се плаќа затезна камата со стапка еднаква на најниската каматна стапка при позајмување на Европската Централна Банка за односниот период, плус три процентни поени;

4. *Ги одби* останатите барања на апликантот за правичен надомест.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 17 декември 2020 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Martina Keller,
Заменик секретар

Mārtiņš Mits,
Претседател